MALTA

QORTI CIVILI
PRIM' AWLA

ONOR. IMHALLEF
GIANNINO CARUANA DEMAJO

Seduta tad-29 ta' April, 2003

Citazzjoni Numru. 1339/1995/1

Mary Grace Mallia *né*e Buhagiar
versus
Kummissarju tal-Pulizija g]an-nom tal-Korp tal-Pulizija

F'din il-kaw\a l-attri`i qieg]da titlob il-]las ta' danni g]ax qieg]da tg]id illi l-konvenut temmilha l-impjieg tag]ha mal-Korp tal-Pulizija ming]ajr ra[uni tajba. Din is-sentenza tallum hija biss dwar xi e``ezzjonijiet tal-konvenut, fosthom e``ezzjonijiet ta' preskrizzjoni.
I`-`itazzjoni tg]id illi l-attri`i kienet membru tal-Korp tal-Pulizija i\da l-impjieg tag]ha kien intemm in[ustament fit-12 ta' Marzu 1994. L-attri`i kienet dehret quddiem il-Kummissjoni g]all-Investigazzjoni ta' l-In[ustizzji, ta]t l-Att XV ta' l-1987, dwar it-tmiem in[ust tax-xog]ol tag]ha, u b'de`i\joni tat-23 ta' Di`embru 1994 il-kummissjoni kienet qalet illi l-ilment ta' l-attri`i kien [ustifikat skond l-art. 15 ta' dak l-Att; il-Prim'Ministru, wara li ra r-rapport tal-kummissjoni, kien a``etta d-de`i\joni.

Min]abba t-tmiem in[ust ta’ l-impjieg tag]ha l-attri`i kienet sofriet danni kemm g]ax tilfet ix-xog]ol u g]ax, wara, kellha xog]ol bi d]ul anqas. Billi i\da g]alxejn sej]et lill-konvenut biex jersaq g]al-likwidazzjoni u l-]las tad-danni, l-attri`i fet]et din il-kaw\a u qieg]da titlob illi l-qorti:

1. tg]id, kif qalet il-Kummissjoni g]all-Investigazzjoni ta’ l-In[ustizzji, illi l-attri`i tke``iet in[ustament mix-xog]ol tag]ha fil-Korp tal-Pulizija;
2. tillikwida d-danni li sofriet l-attri`i; u
3. wara li tg]id illi l-konvenut g]andu jwie[eb g]ad-danni, tikkundannah i]allas lill-attri`i d-danni likwidati flimkien ma’ l-ispejje\, fosthom dawk ta’ l-ittra uffi`jali tas-6 t’April 1995.

Il-konvenut ressaq dawn l-e``ezzjonijiet, fost o]rajn:

1. it-talbiet ta’ l-attri`i waqg]u bi preskrizzjoni ta]t l-art. 2153 tal-Kodi`i ~ivili g]ax l-“a[ir delittwu\” se]] meta l-konvenuta tke``iet mill-impjieg fit-12 ta’ Marzu 1984;
2. it-talbiet waqg]u wkoll bi preskrizzjoni ta]t l-art. 2156 tal-Kodi`i ~ivili;
3. il-konvenut ma hux kontradittur le[ittimu g]ax hu, b]ala l-persuna illi f’dan il-waqt huwa Kummissarju tal-Pulizija, ma ja]ti xejn g]at-tke``ija li se]]et fl-1984, waqt illi l-Kummissarju u l-Korp tal-Pulizija ma jwe[bux g]al dak l-g]emil i\da jwie[eb personalment, jekk ikun il-ka\, min kiser il-li[i u mexa *ultra vires*; u
4. il-konvenut ma hux kontradittur le[ittimu g]ax dak li jtemm l-impjieg ta’ uffi`jal pubbliku ma hux il-kap ta’ dipartiment i\da l-Kummissjoni dwar is-Servizz Pubbliku li tag]mel rakkomandazzjoni lill-Prim’Ministru biex jintemm l-impjieg.

Din il-kaw\a saret g]ax l-attri`i qieg]da tg]id illi fit-12 ta’ Marzu 1984 kienet tke``iet ming]ajr ra[uni tajba mix-xog]ol tag]ha mal-Korp tal-Pulizija, u qieg]da tfittex g]ad-danni li [arrbet min]abba fit-tke``ija li tg]id illi hija in[usta. Din is-sentenza tallum, skond il-verbal tas-seduta tal-10 ta’ Lulju 2002[1], hija dwar dawn l-erba’ e``ezzjonijiet.

L-ewwel e``ezzjoni hija mibnija fuq l-art. 2153 tal-Kodi`i ~ivili dwar preskrizzjoni ta’ l-azzjoni g]al danni *ex delicto* meta l-ille`itu `ivili ma hux ukoll reat kriminali:

2153. L-azzjoni g]all-]las tal-]sarat mhux ikka[unati b’reat taqa’ bi preskrizzjoni bl-eg]luq ta’ sentejn.

1 *Fol.* 201.

Din il-preskrizzjoni ma tolqotx l-azzjoni g]ad-danni min]abba ksur ta' pattijiet kuntrattwali. Issa huwa minnu illi s-"servizz mal-Gvern hu rapport spe`jali regolat b'disposizzjonijiet spe`jali spe`ifikatament applikabbli g]alih u bil-pattijiet u l-kondizzjonijiet stabbiliti minn \mien g]al \mien mill-Gvern", kif ig]id l-art. 469A(6) tal-Kodi`i ta' Organizzazzjoni u Pro`edura ~ivili; madan-kollu, xorta jibqa' rapport ta' natura kuntrattwali, g]alkemm mhux regolat mil-li[i dwar kondizzjonijiet ta' l-impjieg, u danni kaw\ati minn ksur tal-pattijiet u l-kondizzjonijiet ta' dak ir-rapport jitqiesu danni *ex contractu*, mhux *ex delicto*.

G]alhekk il-preskrizzjoni ta]t l-art. 2153 ma tolqotx il-ka\ tallum, u l-e``ezzjoni hija mi`]uda.

It-tieni e``ezzjoni hija mibnija fuq l-art. 2156 tal-Kodi`i ~ivili. Fin-nota ta' osservazzjonijiet tieg]u[2] l-konvenut kompla fisser illi qieg]ed jistrie] fuq il-paragrafu (f) ta' dak l-artikolu:

2156. L-azzjonijiet hawn ta]t imsemmija jaqg]u bi preskrizzjoni bl-eg]luq ta']ames snin:

(*f*) l-azzjonijiet g]all-]las ta' kull kreditu ie]or li [ej minn operazzjonijiet kummer`jali jew minn]wejje[o]ra, meta l-kreditu ma jkunx jaqa', skond din il-li[i jew li[ijiet o]ra, ta]t preskrizzjoni aqsar, jew ma jkunx jirri\ulta minn att pubbliku.

L-attri`i tg]id illi din l-e``ezzjoni ma tolqotx il-ka\ tag]ha g]ax "l-azzjoni ta' l-attri`i m'hijiex wa]da g]all-]las ta' xi kreditu naxxenti mill-impjieg tag]ha, i\da wa]da g]ad-danni"[3].

Il-preskrizzjoni ta]t l-art. 2156(*f*) tolqot kull kreditu, ukoll meta l-kaw\a tieg]u tkun danni min]abba inadempiment kuntrattwali. Il-fatt illi l-kreditu huwa g]al danni ma jfissirx illi ma huwiex, appuntu, kreditu, u g]alhekk l-azzjoni g]all-]las tieg]u tintlaqat b'din il-preskrizzjoni sakemm, skond l-interpretazzjoni a``ettata fil-[urisprudenza, ikun kreditu *di dare* u mhux *di fare*[4].

Fil-fehma tal-qorti, g]alhekk, l-azzjoni tallum tintlaqat minn din il-preskrizzjoni.

---

2 *Fol.* 181.

3 *Fol.* 193.

4 Ara **Giovanni Saliba *et versus* Angelo Grech**, Qorti ta' l-Appell, 7 ta' Frar 1949, Vol. XXXIII-I-397. Ara wkoll **Lorenza Buttigieg *et versus* GioBatta Caruana**, Qorti ta' l-Appell, 14 ta' Frar 1955, Vol. XXXIX-I-101.

L-attri`i tke``iet mill-impjieg fit-12 ta’ Marzu 1984; l-ewwel att [udizzjarju li seta’ kiser il-preskrizzjoni kien l-ittra uffi`jali tas-6 t’April 1995, aktar minn ]ames snin wara li sar l-g]emil li ]oloq il-kreditu. L-argument ta’ l-attri`i illi l-preskrizzjoni bdiet tg]addi biss wara li ng]atat id-de`i\joni tal-Kummissjoni g]all-Investigazzjoni ta’ l-In[ustizzji fit-23 ta’ Di`embru 1994 ma hux tajjeb g]ax ma hu minnu xejn dak li qalet fin-nota ta’ e``ezzjonijiet tag]ha illi “jekk … … … l-attri`i istitwiet kaw\a g]ad-danni quddiem il-qorti kompetenti qabel ma [ie determinat jekk effettivament kinitx sofriet danni ka[un ta’ tke``ija arbitrarja u in[usta tali talba qatt ma setg]et ti[i determinata qabel dak in-nhar”[5]; il-qorti la hi marbuta bid-de`i\joni tal-kummissjoni illi t-tke``ija kienet ming]ajr ra[uni tajba, u lanqas te]tie[ dik id-de`i\joni, g]ax g]andha s-setg]a illi tg]id hi stess, jekk dan ikun me]tie[ g]all-g]anijiet tal-kaw\a, illi t-tke``ija kienet bi ksur tal-li[i.

Billi g]alhekk il-kaw\a nfet]et wara li g]adda \-\mien ta’]ames snin imsemmi fl-art. 2156(*f*) tal-Kodi`i ~ivili, il-qorti taqta’ l-kaw\a billi tilqa’ l-e``ezzjoni ta’ preskrizzjoni ta]t dak il-paragrafu u tikkundanna lill-attri`i t]allas l-ispejje\ [udizzjarji.

--------------------------------TMIEM--------------------------------

5 *Fol.* 192.